

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 161 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 จำนวน 113 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 45 ข้อ

วิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบัก (Cronbach 1970 : 161)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบ สมมติฐาน ในการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิรนัยของผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิรนัยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป และการบริหารวิชาการ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ มีปัญหาอยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่เป็นปัญหา 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง การถือ ส่งเสริมพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ มีปัญหาอยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่เป็นปัญหา 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดระบบการทำบัญชีการเงินถูกต้องเป็นปัจจุบัน การติดตามตรวจสอบทะเบียนบัญชีพัสดุสินทรัพย์ของสถานศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบและแนวปฏิบัติ การจัดทำแผนการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล มีปัญหาอยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่เป็นปัญหา 3 อันดับแรก ได้แก่ การให้บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป มีปัญหาอยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่เป็นปัญหา 3

อันดับแรก ได้แก่ การบำรุง ดูแล และพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น อยู่ในระดับมั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ การจัดทำแผนการรับนักเรียนของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม การวางแผนจัดระบบงานธุรการให้ทันสมัย เป็นปัจจุบันและมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยการรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารงบประมาณสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป และการบริหารวิชาการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ราย จันทร์กัลป์ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ 2543 : 12 : อ้างอิงมาจาก ราย จันทร์กัลป์ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน 6 งานพบว่าการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน เรียงลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน และงานวิชาการ และสอดคล้องกับ วีระศักดิ์ รักษ์โพธิวงศ์ (2544) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาการบริหารงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต่างตระหนักถึงหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา คือ การบริหารวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การจัดทำแผนพัฒนาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการจัด และประเมินผล การเรียนตามสภาพจริง รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างหลากหลาย ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดได้แก่ จัดทำแผนพัฒนาจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร

สถานศึกษาตระหนัก และให้ความสำคัญต่อกรปฏิบัติการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดทำ

หลักสูตรตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวดที่ 4 มาตรา 17 วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า “ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว” และมาตรา 28 วรรคสอง “สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับรายชื่อที่ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลมีระดับการปฏิบัติค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดระบบนิเทศติดตามผลงานวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ปัญหาการนิเทศไม่ชัดเจน จึงควรส่งเสริมการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับของบุคลากร ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางหลักเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งจะทำให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น

2. การบริหารงานงบประมาณสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 โดยภาพรวมพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 บัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล จึงทำให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารงบประมาณมีความคล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งถ้าพิจารณาเป็นรายชื่อจะพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ จัดระบบการทำบัญชีการเงินให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้บัญญัติให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลจึงทำให้โรงเรียนมีอิสระในการจัดระบบการบริหารการเงินให้เหมาะสมกับสถานศึกษา โดยมีระบบตรวจสอบติดตาม และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณ โดยมีหน่วยงานตรวจสอบภายใน ควบคุมดูแล ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องดำเนินงานงบประมาณด้วยความ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ด้านรายชื่อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงบประมาณ แสดงให้เห็นว่าชุมชนยังมีความเข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้น

3. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 โดยภาพรวมพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลว่าการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญ ที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้

กฎหมายระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถมีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคง และก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 51)

4. การบริหารทั่วไปของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 โดยภาพรวมพบว่าการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบ

การจัดระบบบริหารจัดการองค์การให้บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การให้ความสำคัญกับการบริหารทั่วไปเปรียบเสมือนผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่องานอื่นๆ ภายในองค์กรเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาเป็นการส่งเสริมการบริหารจัดการทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัฒนา ธงภักดิ์ (2544 : บทคัดย่อ) เรื่องการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะสถานศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการบริหาร โดยมีการกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสให้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีการตรวจสอบและความโปร่งใส มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ อำนวยการตัดสินใจผูกขาดไม่ได้อยู่ที่คณะใดคณะหนึ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กร และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา (Stakeholders) ได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งานบริหารบุคคล งานงบประมาณ งานบริการ งานกิจกรรมนักเรียน และสัมพันธ์ชุมชน โดยเป็นไปตามความต้องการและความคาดหวังของสังคม (อุทัย บุญประเสริฐ 2543 : 22)

ผลการเปรียบเทียบ

เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารงบประมาณสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณ ปาลรังษี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยค้นพบว่าวิธีการบริหารงานการเงินและบัญชี มีวิธีการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงานที่ควบคุมการปฏิบัติงาน โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่จัดทำหลักฐานและการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่จะมีบุคลากรที่มีความพร้อมเพียงพอมากกว่าขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ เจษฎา เสาทอง (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยพบว่าสถานศึกษาขนาดเล็กในส่วนของงานธุรการ

การเงินพัสดุโรงเรียนแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ และเก็บรักษาเงินตามระเบียบแต่มีปัญหาได้แก่การเก็บเอกสารไม่เป็นระเบียบ ผู้รับผิดชอบขาดทักษะในการปฏิบัติ เนื่องจากหน่วยงานสถานศึกษามีบุคลากรน้อย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลอย่างลึกซึ้ง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา

1.3 หน่วยงานต้นสังกัด คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 นำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารควรจะให้ให้ความสำคัญ การจัดระบบนิเทศติดตามผลงานที่หลากหลาย

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารควรจะให้ให้ความสำคัญ การดำเนินการจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงบประมาณทุกครั้ง

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการในเรื่องจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม กำกับดูแล และส่งเสริมการบริหารงานบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจะให้คณะกรรมการดำเนินการจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมกำกับดูแล และส่งเสริมการบริหารงานบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการในเรื่องการให้บริการข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนตามความเหมาะสมน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจะให้คณะกรรมการดำเนินการจัดให้มีการให้บริการข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนตามความเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.1 ควรได้มีการศึกษาปัจจัย ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
- 3.2 ควรได้มีการศึกษา ความพึงพอใจ ของผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
- 3.3 ควรได้มีการศึกษา ความพร้อมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
- 3.4 ควรให้มีการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล